

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijače velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri-ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opravištevno, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Iz državnega zbora.

Na Dunaji 8. okt. [Izv. dop.]

Prvi popolni državni zbor — odkar so Čehi l. 1863 zapustili zbornico. Grof Tasffe je res lahko vesel svojega uspeha in lahko je z nekakim ponosom in samosvestjo ozrl se po zboru, ko je s svojimi kolegi stopil v dvorano in sedel na stol ministerskega predsednika. Skoraj vsi poslaniški sedeži so bili zasedeni, ker le kakih 8 ali 10 poslancev nij prišlo k prvi seji, glava pri glavi in guječa taka, da se pred začetkom zborovanja nij dalo skoraj ganiti. Tudi na galerijo, navadno zapuščeno, so uže precej v jutro začeli prihajati poslušalci in se do 10. ure tako množili, da se je moralo izdavanje vstopnih listkov ustaviti.

In nij se čuditi, da je radovedni Dunajčan, prihitel gledat nove prišlece v zbornico in da so ga pred vsem zanimali državni poslanci na desnej; Herbstov, Kurandov, Süssov, in kar jih je te kompanije, se je dovolj bil nagledal vsa ta leta in tudi več ko dovolj naslišal. —

Dunajčan po svojem notranjem čutu nij demokrat, njemu imponirajo stare aristokratske familije in imena, kakor Schwarzenberg, Lichtenstein, Lobkovic, Kinsky, Clam-Martinic, Čartorjski, Fürstenberg itd. imajo za uho Dunajčana svoj posebni nekako familijarni pomen. Težko so se na Dunaji pogrčali zastopniki teh imenitnih rodov, ki imajo vsi tu svoje palače, a so se umaknili bili na svoje graščine na Češkem in Moravskem. Zdaj so se vrnili, in Dunajčan upa, da se bodo spet tu utaborili ter tukaj svoje prihodke trčili. Za to radovednost in povpraševanje na galeriji, ko so vstopili v zbornico češki aristokratje ter z njimi drugi češki poslanci. Pa tudi dr. Rieger je znan in spoštovan po Dunaji in se ga še

spominjajo iz leta 1848., ko je kot mlad in najlepši mož zbornice referiral v prvem državnem zboru.

Fizijognomija zbornice se je zelo spremenila. Na desnej, kjer je poprej bilo praznih sedežev na izbiro, se zdaj tlači drug tik drugega. Na skrajnej desnej so uže sedeže zasedli Poljaci, v oddelku zraven njih sedé v sprednjih klopih konservativci iz nemških kronovin, razen Tirolcev, ki so se v sredino morali umakniti; za njimi so češki poslanci. dr. Rieger na tistem prostoru, katerega je bil zapustil l. 1863. Pólen bliščečih aristokratskih imen je desni centrum; grof Hohenwart sedeč na starem mestu, mu je središče. Tu sedé v prvi klopi knez Lichtenstein, Franz in Alois, in vit. Hormuzaki, v drugi grof Hohenwart, baron Gudenau, vit. Schneid, za tem Lienbacher, Vitezič, baron Gödel, v 4. klopi štirje slovenski poslanci na svojih starih sedežih dr. Vošnjak, Nabergoj, Pfeffer, Obreza, v 5. knez Lobkovic, grof Deym, grof Kinsky in dva grofa Clam-Martinic, v 6. knez Adolf Schwarzenberg in drugi veliki posestniki iz Češkega, za tem pak moravski poslanci. V sosednjem oddelku so uže stranke bolj pomešane, le Tirolci skupaj sedé.

Da si je seja bila po navadi na 11. uro napovedana, prišli so ministri še le proti 12. uri. Vladni svetovalec Kupka, vodja poslaniške pisarne, ki je jedini stalni v parlamentarnih spremembah, pozvoní, tišina nastane, grof Tasffe se vzdigne in v kratkih besedah naznanja, da je cesar sklical državni zbor, ter povabi najstarejšega mej poslanci, južnotirolskega korarja Negrellija, da prevzame predsedništvo. Negrelli stori najprej sam obljubo, potem gre na sedež predsednikov in pozdravlja poslance. Začasne zapisnikarje pokliče dr. Fanderlika, vit. Schneida, dr. Bareuterja

in dr. Bulata Fanderlik bere obljubo v nemškem, poljskem, češkem, rusinskem in italijanskem, Schneid pa v slovenskem in srbohrvatskem jeziku. Poslanci storé potem obljubo, vsak v svojem jeziku, tudi baron Gödel, grof Margheri in Winkler so slovenski prisegali, knez Lobkovic, Kinsky, Clam-Martinic in še drugi veliki posestniki pa v češkem jeziku.

Pričakovalo se je, da bodo češki poslanci uže pred prisego kako izjavo storili, pa niso, ampak bodo to še le, kadar bude zbornica konstituirana in predsednik izvoljen.

Seja je bila kmalu končana, ter prihodnja za četrtek napovedana. Slovesno odpretje se vrši denes v cesarskem dvoru in bude posebno slovesno.

Avtonomistični klubi so se uže konstituirali. V klub desnega centra pod Hohenwartem se je dozdej upisalo 55 poslancev, mej njimi tudi slovenski poslanec Winkler, tako da so zdaj vsi slovenski poslanci v tem klubu. Za predsednika je bil soglasno izvoljen grof Hohenwart, za podpredsednika Klaič in Lienbacher, za zapisnikarja Schaeid in dr. Fuchs, za reditelja grof Margheri in grof Brandis; v komisijo pak Hohenwart, Klaič, Lienbacher, knez Lichtenstein in baron Giovanelli. Tudi češki in poljski klub sta se uže konstituirala. Ustavoverna stranka pa se še nij v nobenem klubu stalno utaborila. Dela se nekaki „liberalni klub“, kateremu je 38 poslancev pristopilo, bivši minister Banhans, znan iz Ofenheimove pravde, nabira ude; prejšnji „fortschrittclub“ še tudi nij gotov in še čaka novih udov. Mucgi poslanci iz prejšnjega centra še ne vedó, kam bi se dejali, najbrž se bude spet napravil kaki klub centra, ki bude vladi prijazen.

Listek.

Kovač Koren.

Narodna pravljica, poleg hvatske po St. N—y zapisal V. Jarc.

(Konec.)

Vrag, ne misleč na kako prekanjenje, zleze v meh, da bi ogenj pihal; a Koren brž zabije vratica od zdolaj in zadela luknjo od spredaj, kjer meh piše. Vrag je bil v kovaškem mehu zabit. Zdaj položi kovač meh na tla, pokliče svoje čvrste pomagače, dá vsakemu močan kij ter jim veleval, naj udarijo po mehu; in res možakarji mlatijo, da se je vse kadilo. Vrag pa se je notri zvil in premetaval, kakor divji bik, da ga je bilo strah slišati. Ko so ga uže dobro natolkli in so se na mestu jele luknje delati, jim ubogi vražec nide skozi majheno luknjico, a bil je ves po-

lomljen in švepast; možakarji so mu bili kosti potoekli in nogo zlomili.

Hromi vrag pride pred gospoda Boga in mu pové, kako ga je Koren izdelal, kako ga je bit in mu nogo zlomil. — Bog uvidi, da Koren uže vendar predolgo živi, pošlje zdaj tri vragove nad njega, da ga pripeljejo. Res prinesó trije vragovi staremu Korenu povelje, katero so prejeli od Boga.

Bila je huda zima. Koren je imel na dvorišči veliko hrastovo klado, koje nikakor nij mogel razklati. On pregovori vragove, da mu pomagajo tñalo razbiti, da bodo njegovi otroci imeli kaj v peč dejati, potem pa hoče on takoj z njimi iti. Vragi, nenadejaje se zla, zgrabijo na kovačevo povelje tñalo. Tu mahne Koren sè sekiro in pravi: „hajdi, primi jeden tukaj za razpoko in naj drži, da še ónima dvema razcepim; potem pa hočemo složno potegniti in razklati tñalino“. Vragovi so jeden

za drugim potaknili prste v razcepo in se vsi varali, kajti Koren nij nikjer klina zabil, kjer je razpoknilo. Razpoke so dobro stisnile prste vragov, ko je Koren sekiro potegnil, tako, da se nobeden nij mogel ganiti. Zdaj pa Koren zopet pokliče svoje pomagače, kateri so debele kole v rokah prinesli. Mahali so po vragovih, tako, da so jih dobro razbili, dokler so si sami roke iz razpok iztrgali in utekli.

Od sedaj pa nij niti smrt niti kak vrag hotel še kedaj po Korena iti. In zato ga je Bog pustil, dokler bi se Koren sam naveličal živeti. Minulo je mnogo let in Koren se je nasitil življenja popolnoma, zato se odpravi k nebeskim vratom.

Sv. Peter ugleda Korena in ga takoj spozna, kedo da je; ročno ide Boga očeta vprašat, ali sme Korena v nebesa vzeti. Bog óče pa mu pravi, da za Korena še zdaj nij prostora v nebesih. Koren malo z ramami

Odgojevališče za učitelje v Ljubljani.

(Dalje.)

Tedaj naj pa učitelj, ne imejoč slovenskega domačega jezika v svojej oblasti, navdušljivo v šoli otrokom pripoveduje in gladko o avstrijskeji zgodovini, o uzvišenih činih posameznih zgodovinskih oseb, naj jim pripoveduje tako, da se bodo njegove besede utisnile v spomin in srce mladine. In kar velja o zgodovini na preparandiji, to velja o vseh drugih predmetih, ki se tam predavajo, — vsi, vsi predmeti se poučujejo v nemščini, učitelj pa naj potlej v ljudski šoli posluhuje se uspešno slovenskega govora! Pripravnik se uči samo nemščine, katere v najčestših slučajih ne rabi nikoli, razen pri pisanji uradnih pisem, kajti na kmetih so razmere, hvalo Bogu, še zmirom take, da učitelj svoje nemške kulture pri svojej najboljšej volji ne more spečati.

Omenjal sem uže v prejšnjih člankih, kaj je prav za prav uzrok, da se je osnovalo v Ljubljani nemško učiteljsko izobraževališče; pri tem je bila politika „ustavovercev“, s katerim pojmom bodo s časom slovenske matere strašile poredno deco svojo, merodajna; kakšni nasledki pa bodo iz tega nemškega učiteljskega izhajali, na to se niti mislilo nij v hiši ustavovercev, da ne govorim o tem, ka so bili jim šolski uspehi deveta briga. Kakšni so, in kakšni bodo faktični uspehi na ljudskih šolah, ako se učiteljsko izobraževališče ljubljansko brzo ne preustroji, razvidi se lahko iz sledečega. Vsakdo vé, koliko in kako se je do denes gojila slovenska slovnica po naših srednjih šolah. Ako dijak nij posebno vnet za slovenski jezik in ako se sam zunaj šole ne zanima zanj, mu dela slovenska slovnica dosti preglavice do četrtega razreda, ali vsekako je v slovenščini uže zaradi tega, ker je sin slovenskih staršev, bolje možak, nego v nemščini. Iz četrtega razreda pak navadno prihajajo dijaki v prvo leto učiteljskega odgojevališča. Tedaj bi trebalo baš na slovenski jezik obratati vso pozornost, ali godi se baš nasprotno; ko pak pride ta pripravnik na učiteljsko mesto, tedaj ne zna niti pravilne nemščine, niti pravilne slovenščine. In to je po vsem naravno. Kot dijak se v gimnaziji nemščine nij navadil toliko, da bi se na podlagi tega, kar je prinesel od tod v pripravnico, moglo tukaj kar neodvisno od slovenščine na

dalje samo nemški predavati, slovenskega jezika slovstvenost je pa tu še óno pozabil, kar je prinesel seboj iz srednje šole. Pa naj si je pripravnik nemščine v štirih letih popolnoma prisvojil, naj je pretaknil in preiskal vse zaklade nemške slovesnosti od Hans Sachsa notri do Anastasius Grüna, naj je postal celí učejak in filolog za nemški jezik, — kaj vse to koristi slovenskeji deci po slovenskih šolah na Slovenskem, kateremu ozemlju je naposled vendar namenjena ljubljanska preparandija, da mu daje učitelje. Vprašamo še jedenkrat, kaj prav za prav se namerava s toliko nemško kulturo, katero se vsiljuje učiteljskim pripravnikom, čisto prezira pak se slovenska slovstvenost! Po nemških šolah gori v rajhu slavé svoje nemške duševne velikane, opisujoč jih deci v ljudskih šolah do najneznatnejšega znaka, in s tem navdušujejo mladino za svoje pleme. In pri nas na Slovenskem? Jaz zastavim svojo glavo za póčen groš, da se nahajajo učitelji, ki niti ne znado o našem slovenskem duševnem orjaku dr. Preširnu, kdaj se je rodil, in ki niti prečitali nijso njegovih spisov. Nij to njih krivnja, ali krivnja je to učiteljskega izobraževališča in njega ustrojstva, ki določuje slovenščini tako število uric na teden, da se s tem očitno kaže mržnja do slovenskega naroda in njega slovstva. — Tako se godi često učiteljem, ki so pohojevali preje četrty razred gimnazija, — kako pak se bode godilo ónim učiteljem, ki so prišli iz četrtega razreda ljudskih šol v pripravljavnico in od tod v nemško učiteljsko izobraževališče? V ljudski šoli se je učil deček večinom samo nemški — saj je to učni jezik todi, — prišel je v pripravljavnico, in tu se je zopet z nemščino nadaljevalo, potem stopi v učiteljsko izobraževališče, ki je pa uže do cela nemško, naposled pa stopi kot učenik mej slovensko ljudstvo, in tu naj potem poučuje, olika in izobraža narod. Kako? Napolnen z nemškim duhom, nemško izomiko in nemškimi izrazi pride pripravnik v šolsko poslopje mej kmetске otroke, in tu predstavlja on tako žalostno figuro, tolče tako slovenščino, da človeku, ki ga opazuje, mora vskipeti srd svete jeze nad ónim odgojevališčem, ki slovenskemu narodu daje tako učiteljstvo!

Učiteljsko izobraževališče naj goji v pripravnikih čut domačinstva, ljubezen do óne zemlje, kjer je stala učitelju zibelka otročjih let, ljubezen, strastno ljubezen do ónega je

zika, v katerem mu je ljubeča mati, zibaje ga v svojem naročji, prepevala sladke pesni! Ali nemška preparandija v Ljubljani ne bode zadostila tem terjatvam, ki zastopajo življenjske težnje slovenskega naroda, s takim nostopanjem, kakršno se je uvedlo za časa Lasserjevega vladanja, in ki se še zdaj izvršuje. Učiteljsko odgojevališče naj bi pripravljalo mlade pripravnike za njihovo bodoče pozvanje, podajala jim óno izomiko, katere je neobhodno potrebna učitelju, oznanjevalcu kulture mej priprostim narodom, — ali, žalibog, tega smotra jedino pravega jej, doslé preparandija naša nij mogla doseči, zbog ónih naredeb, ki so izhajale vse iz čisto krivih nazorov, ka olika in izomika je mogoča samo v nemščini. Za to slabi vspehi tukaj, in slabi vspehi v narodnej šoli. Slabi vspehi povsod so pak tudi zaradi óne discipline, katere se je uvedla pred leti na tukajšnjem učiteljskem zavodu, in katere je porinila pripravnike v vrsto učencev 4. razreda, katerim se mora svoboda dajati samo v koščkih. Jaz smatram učiteljsko izobraževališče za takov zavod, ki sklene vse učitelju potrebno izobraženje, in ki pripravlja za življenje. Zatorej bi morala vpeljana biti na tem zavodu óna svoboda, katero uživajo dijaki na vseučiliščih, in motriti bi se moral vsak predmet, ki se tu predava, iz praktične strani tako, da bode pripravnik pozneje vsaj znal porabiti, česar se je bil skozi štiri dolga leta učil. A kakor je bil na vseh preparandijah merodajni činitelj samo to, da bi se z razširjevanjem nemščine mej učiteljstvom pospešilo osnovanje nekakega celotnega aparata cislejtanskega nemškega učiteljstva, za to se je uvedla tudi na ljubljanskem učiteljski taka disciplina, katere nas spominja močno na srednjeveško šolastiko, in ker se karakteri učiteljskega osebja popolnem slagajo samo v misli na preje omenjeni nemški učiteljski aparat namerjen zoper vse nenemške narodnosti, za to moramo v prihodnjich opozoriti tudi na to stvar.

(Dalje prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 9. oktobra.

Včeraj se je vršilo slovesno branje prestolnega govora. Ob 12. uri so se zbrali vsi udje obeh hiš državnega zbora. Točno ob 12. uri stopi cesar v dvorano, pred njim nadvojvode, ministri, generaladjutanti in dvorni dostojanstveniki. Državni poslanci so cesarja sprejeli z navdušenimi „slava“ in „hoch“-klici. Z razločnim glasom prične cesar čitati prestolni govor, v katerem najpreje pozdravlja zastopnike obeh zbornic ob početku nove dóbe in potem nadaljuje: „Ker so tedaj tudi poslanci mojega ljubljenskega kraljestva Češkega polnoštevilao tla skupnega obravnavanja nastopili, slušajoč moj glas, kljubu svojemu pravnemu preverjenju in ne gledé različnosti svojih nazorov, je storjen s tem važen korak do ónega splošnega sprijaznenja in sporazumljenja, katero je bilo zmirom cilj mojih željâ, in jaz trdno zaupam, da se bode z vsestransko zmernostjo in nasprotnim spoštovanjem pravice v vaših posvetovanih posrečilo, ta cilj, katerega se je držati zmirom trdno v interesu državne moči, v resnici tudi doseči“. Nadalje je omenjalo niega veličanstvo dela, katerega se bode moral državni zbor lotiti, posebno, da se mora vse storiti za povzdigo domačega rokotvora. Končno je dejal cesar: „Mnogi dokazi zveste ljubezni in udanosti mojih narodov za mene in mojo hišo, kakor tudi zmirom glasnejši klici iz sredine prebivalstva po vzdržanji složnosti, v kateri so stoletja dolgo moji narode mej soboj živeli, so mojemu srcu dobro déli. Avstrija

pomiga, pa otide k peklenim vratom; na teh je bilo malo okence. Vragovi opazijo skozi okence Korena in začno na vse grlo kričati, da tega ne notri spustiti; vpili so, da je ta tisti, ki jih je tako hudo otokel, in da bi gotovo še mnogo hudega učinil, ako ga notri spusté. Mej vsemi pa je najhuje kričal nekov švepast izza peči; in ta je bil tist, ki ga je Koren prvi pot dobro izplačal.

Hitro priskočijo vragovi k vratom ter jih tiščijo tako, da so jim kremplji skoz vrata pogledali, ker so se bali, da jim kovač s silo vrat ne odpre. Kovač pa se namuzne in jim skoz vrata strleče kremplje s kladvom pribije in otide.

Videč stari kovač, da niti tu ne more nič opraviti, napoti se zopet proti nebesom, potrkat na nebeška vrata in uhoda prosit.

„Kdo je?“ vpraša Peter.

„Jaz sem, kovač Koren“, odgovori ta, „v peklo me nehčejo vzeti, sem pa nazaj prišel.“

„Kaj ti uže nijsem povedal, da za te tukaj nij prostora?“

„A sv. Peter, daj le malo vrata odpreti, da vidim, kako je v raji, potem te ne bom dalje nadlegoval!“

Sv. Peter se uda in malo oddrsne vrata, mej tem pa se malo v stran ozre; a Koren hitro uporabi priliko in smukne skozi vrata v nebesa ter se vsede na kupček razne obleke. Sv. Peter ga sili, da naj gre ven; a Koren se nikakor nehče umakniti, ampak sedi, kakor bi bil pribit na ón kupček oblačil, ter pravi: „Jaz sedim na svojih hlačah — evo jih! dal sem jih bil uboščeku vbogajme. To bi vendar ne bilo prav, da me iz mojega goniš!“

Naposled vidi sv. Peter, da ne more nič z njim opraviti, pa gre zopet Bogu očetu povedat. Bog pa se Korenu milostljivega izkaže in mu dovoli, da sme sedeti na svojih starih hlačah. Tako je stari kovač Koren na svojih starih hlačah dosegel zadnjo in stalno srečo, katere je še zdaj vesel.

bode, zvesta svojemu zgodovinskemu pozvanju, zavetje pravicam svojih narodov in stalno bivališče pravice in prave svobode". Vsa zbornica zakliče potem navdušeno „slava“ in „hoch“ cesarju.

Cesar je dne 8. t. m. v ročnem pismu do grofa *Andrassyja* temu izrazil svoje zaupanje, v drugem pismu do barona Haymerleja pa tega imenuje avstrijskim vnanjim ministrom. Istega dne je baron Haymerle cesarju prisegel.

V češkem klubu v *Pragi* je dne 5. t. m. dr. Scholz pojasnjeval vstop Č-hov v državni zbor. Dejal je: „Še meseca majnika so naši poslanci obnovili meseca septembra 1878 skleneno resolucijo, da ne vstopijo v državni zbor. Po tem pak so pričeli zaupni možje čeških poslancev dogovarjanja z nemško stranko in z zaupnimi možmi krone. Nameravana dogovarjanja z Nemci so ostala neuspešna, nemška stranka nij postavila svojih zaupnih mož, za to se je sklenilo, obrniti se k zaupnim možem vladarjev. Dr. Rieger se je pooblastil, da vodi ta obravnavanja, in reševala so se vprašanja: 1. Kako bi se enakopravnost za dežele češke krone, — naj si bode po zakonodajnem ali upravnem potu — ne samo zajamčila, nego tudi izvedla. 2. Prosilo se je za preustrojenje volilnega reda. Gledé obeh teh zahtevanj so nam dali ugodne obljube. 3. Za Češko se je imenoval poseben minister, kateremu se bode dalo, kakor se je poljskemu ministru, posebno področje (agenda). Glede 4. točke, kako bi se označilo državnopravno položenie češkega kraljestva, se nij ničesar domenilo. 5. Češki poslanci, ki vstopijo v državni zbor, se ne odreko državno-pravnih pravov češkega kraljestva.“ Češki klub je izjavil potem poslancem na Dunaji svoje zaupanje.

Vnanje države.

Londonski časnik „Daily Telegraph“ je z Dunaja prejel poročilo, da je Bismark izdelal načrt vojaške osnove, po kateri se avstro-ogerska in nemška vojska združita v jedno celoto za defenzivne namene (to je za tak slučaj, kadar se jima bode skupno braniti). Po dogovoru, kateri so o tej stvari sestavili in podpisali, sta si Nemčija in Avstrija jedna druge porok za meje svojih zdanjih zemelj, in sicer pri Avstriji tudi gledé dežel, kateri je ona vsled berlinske pogodbe posedla.

Ta dogovor ali konvencija se ne more smatrati kot zveza za ofensivo in defensivo, ker nij sklenena za posamezni slučaj niti za odločeni čas. — Te novice razjasnjujejo nekoliko strah, ki je Angleže splasil, kakor smo včeraj na uvodnem mestu opozarjali.

Dne 20. t. m. se bode sešel v *Plovdivu* provincijalni zbor. Večina tega zbora so pristaši zjedinjene Bolgarije.

Minolega tedna je *turški* sultan vse poslanike evropskih vlastij sprejel. Avstrijski zastopnik je bil pri njem dve uri, in sultan mu je baje izrazil željo, da bi se sklenila zveza mej Turško in Avstrijo. To omenjamo samo zaradi kuriozitete.

O pohodu bolgarskega kneza Aleksandra I. piše *ruske* „St. Peterburgskije Vjedomosti“: „Knez bolgarski bi moral najpreje obiskati srbskega kneza, potlej še le rumunskega. On bi moral pohoditi najpreje ono ozemlje, ki je v enakih razmerah z njegovim ozemljem in je za Rusijo, a ne najpreje ono deželo, ki je Rusiji sovražna. Knez bolgarski se je pokazal pri tej priliki Nemca“.

V *Atenah* so bili doslé večinom liberalci izvoljeni za poslance v zbornico.

Francoski list „Republique Française“ se v članku od 7. t. m. jezi nad vshodnjo Rumelijo, da tam še nij miru in da morajo evropske vlasti vmes poseči; Bolgari so dosti avtonomije dobili, s to naj se zadovolje, pravi. „Ako ostane vshodnja Rumelija to, kar je zdaj dejanjsko, potem ne ostane zjedinjene v jedno veliko Bolgarsko nič drugega, nego časovno vprašanje“, méni ta list, kar mu pa nij po volji. Organ Gambette hoče s takimi

članki občno pozornost proč od Francije obratiti, ali pa kaže svojo slabo politiko, katero so novine uže šestokrat očitali Gambetti. Sicer na to Gambettovo protežiranje Turčije pri tej ne dobiva zahvale nego, ne ozirajoč se na to, preti ona po svojih časopisih Francoskej, zakaj da podpira Grke in se s tem Francija odpoveduje svojej tradicionalnej politiki, ki je zmirom čuvala Turke.

V Aziji bodo morali *Angleži* tetati na dveh krajih bojevati, se z Afganistanci in Birmanci. Birmanski kralj je pričel uže tako sovražno postopati z angleškim residentom v Mandalayji, da je moral ta 6. dne t. m. s svojimi družino od tod pobegniti.

Dopisi.

Od Velike nedelje 4. okt. [Izv. dopis.]

Vinska trta v lepah naših slovenskih goricah nam uže več let le slabo ali srednje dobro vino prinaša, tako da smo dejali, da v celej 7. desetki ne bomo imeli dobrega vina: ali devetka se je vendar poboljšala, ker nam z vremenom tako lepo ugaja, da dobomo letos če ne ravno izvrstno, pak vendar prav dobro kapljičico. Grozdje je lepo žrjavo in se kaj lepo zori, ker imamo vedno prijetno vreme. Kar se tiče kvantitete bode se pridelalo v nekaterih vrhah več, v nekaterih manj ko lani, v obče pak bomo imeli srednje branje. Trgatev se bode pri nas 14. dan t. m. pričela; ako pak ostane vreme lepo, bodo nekateri vinogradski posestniki še nekoliko čakali. Tudi v sosednej Hrvatskej, posebno v viničkih in križovljanskih bregovih, kaže jako lepo, tako da se celo slovečega 1868. leta vina nadejajo. O ceni poročal bodem po branji.

Iz Ptujja 3. okt. [Izv. dopis.] Povedano je bilo uže v vašem cenjenem listu, kako velikansko je „beseda“ 21. m. m. v našej čitalnici izpala.

Imenovana veselica bila je pa našim nemškim matadorjem preveč narodna: „zu national“. — Mnogo nam je opovirala nemška „inteligencia“, toda brez uspeha. Še več, ti nemški možiceljni vse žile napenjajo, da bi našo čitalnico do cela uničili, naše narodno svetišče je tej nemškeji inteligenci trn v peti. Nič bi mi ne bili rekli, ko bi naše društvo sovražile posamezne osebe, ali to sovrašstvo do slovenskega društva gojijo celo tukajšnja društva, na čelu jim „muzikalno društvo“. Mi se zelo čudimo, da si upa ravno to društvo, koje so večidel vsi tukajšnji Slovenci podpisali, boj napovedati nam. „Po njih delih jih boste spoznali,“ in istina, sedaj se poznamo. Ako vas je volja se z nami bojevati, javljamo vam, da smo vedno na to pripravljeni.

Kako breztaktni so naši politični nasprotniki, svedoči naj vam ta-le škandalozni dogodjaj, kateri je pri naših nemčurjih „veliko veselje“ učinil. Naša čitalnica najela je s 1. septembrom stanovanje v g. Muršičevej hiši, kakor vam je bilo uže poročano. Nad našimi sobami napravil se je napis „čitalnica“. Nad to nedolžno besedico spotikali so se naši nemškutarji ter bili so toliko lojalni (?) in nevtralni (?), da so rekli, da v taci prostori, kjer je beseda „čitalnica“ zapisana, se oni ne morejo zabavati, in odstranjena je bila ta beseda na neki zavrtni način. (Omenjeno naj bode tu, da ima lastnik te hiše dvorano, katera je bila za zabave različnih društev namenjena, ker pa čitalnica plačuje, ima le ta prednost.) Da boste „nevtralnost“ naših nasprotnikov spoznali, priobčim vam tu pismo, koje je nemška gospoda lastniku hiše g. M. poslala.

Glasi se od besede do besede:

„Euer Wohlgeboren! Die Aufschrift „Čitalnica“ über dem Eingang in Ihr Restaurations-lokal. (kar pa nij res) lässt vermuthen, dass Sie Ihre Lokalitäten vollständig dem obgenannten Vereine vermietet haben. Wir erlauben uns daher die Anfrage, ob diese Vermuthung richtig ist. Sollte diess nicht der Fall sein, sollten Sie sich das Verfügungsrecht über Ihre Lokalitäten vorbehalten haben, so ersuchen wir Sie, dahin zu wirken, dass die erwähnte Aufschrift entfernt werde, widrigenfalls die gefertigten Vereine nicht in der Lage wären, ihre Unterhaltungen in Ihrem Lokale abzuhalten. Was speciell den Musikverein anbelangt, wird hiemit erklärt, dass derselbe vollständig neutral (sic?) ist, mithin ein so bezeichnetes Lokal unmöglich für seine Vereinsunterhaltungen benützen kann, ohne seine Existenz zu schädigen. (???) Indem wir Sie dringend ersuchen, bis Morgen Mittag eine Antwort zukommen zu lassen, empfehlen sich ergebenst — Für den Musikverein: Cafasso m./p., für das Casino: Dr. Semetkovski m./p., für den Gesangsverein: Jos. Jaky, Obman. Pettau 22./9. 1879.“

In to zavete vi, gospodja, nevtralnost? Mi se tej breztaktnosti tembolj čudimo, ker ona izvira od nekoga, koji živi od slovenskega kmeta in bi po vsej pravici moral biti nevtralen. Ima li ta mož tako slabe možjane, ter se ne spominja več časov, ko je za svoje društvo pri Slovencih beračil za podporo? Takrat z veseljem pozdravljali smo vsi — kajti Slovenec podpira vsako umetelnost — to društvo, ki se „muzikalno“ zove, ker mislili smo si, da bode nemška „inteligencia“ toliko „nevtralna“, da pri umetelnosti, to je v godbi ne bode razločka delala, ali sedaj pokazali so ti visokoučeni modri Tebanci, kako znajo pošteni in nevtralni biti. Ako uže pred samo besedo „čitalnica“ to inteligenco tak „furor teutonicus“ zgrabi, da v svojej fanatičnej srditosti ne vé, kako bi nas žalila, no, potem pa tudi mi vemo, kaj nam je storiti. Toliko za sedaj, ker o tem hočemo, ako za potrebno spoznamo, našim nemškutarjem še „katero“ reči.

Domače stvari.

— (Premeščevanje polkov.) Minoli teden je bil na Dunaji vojni svet, pri katerem sta bila navzočna cesar in vojni minister. Sklenilo se je, da se premestijo 54. peš-polk Thurn-Hohenstein, (dopolnilni okraj Olomuc), in 17. peš-polk Kuhn, ter 4. lovski bataljon iz Bosne. 54. peš-polk pride v Brno, 17., t. j. naš domači polk pridena Dunaj, in 4. lovski bataljon v Wittigau v garnizijo. Namesto teh polkov otide v Brni bivajoči 71. peš-polk v Livno, in 1. peš-polk cesar Franjo Josip I. ter jeden lovski bataljon v garnizijo v Bosno. Premeščevanje se izvrši sredi novembra, vendar pride kranjski polk baje uže koncem t. m. v Ljubljano, kjer dobodo vojaki nove uniforme, a poznejše odtod odrinejo na določeno jim mesto na Dunaj. V Ljubljano pa menda dobodemo oddelek graškega peš-polka kralja belgijskega št. 27.

— (Ministru Taaffeju) je mestna občina v Krškem na Dolenjskem poslala addresso, v kateri ona odobruje grofa Taaffeja spravljivo delovanje.

— (Mesto sekundarija) je izpraznjeno v ljubljanskej deželnej bolnici. Letna plača znaša 400 gld. poleg prostega stanova-

nja, kurjave in svečave. Prošnje s potrebnimi prilogi je poslali v 14 dneh vodstvu omenjene bolnice.

— (Porotni sod.) Mestni magistrat ljubljanski naznanja, da je za leto 1880 zložen prvotni imenik porotnikov v okrožji ljubljanske deželne sodnije postavljen na občni razgled v ekspeditu tukajšnjega mestnega magistrata do 14. t. m. Reklamacije se morejo do istega dne vložiti. Za voditelje sodskim porotnim obravnavam so imenovani isti gospodje, ki so bili doslej.

— (G. Franjo Gerbic,) naš slavljani pevec, zdaj v Cerknici, je zbolel za pljučnico, vendar je upati, da bode srečno prestopil varno bolezen.

— (Štiri štipendije) po 200 gold. razpisuje goriški deželni odbor za goriške vseučilišnike I. leta; dve za dijake slovenske in dve za óne italijanske narodnosti. Prošnje, katerim naj se priloži spričevalo zrelostnega izpita, dokaz vpisa na univerzi in spričevalo ubožstva, sprejema deželni odbor v Gorici do konca tega meseca.

— (Požar) je nastal v hiši posestnika F. Juvana v Petelinah, okraja kámeniškega, dne 16. m. m. na večer, ko nj bilo nobenega doma. Škode je 300 gld., a gospodar je bil zavarovan. Sodi se, da je bilo navlašč zažgano, za to se je sodnijska preiskava pričela.

— (Trgatev), katera se te dni vrši po raznih vinorejskih stranéh po Goriškem, je v obče tako medla, da se niti ne izplača o njej poročati, — pravi „Soča“.

— (O vinske letini) v Dalmaciji poroča „N. L.“, da bode povse boljša, kakor se je v obče mislilo. Saj je ljudem tudi treba je, ker so sicer tako ubogo malo pridelali, da lakota žuga deželi.

— (Glasilo dalmatinske narodne stranke) nij veselo poročila, da vlada baje misli skrócić število višjih sodišč. Ker bi potem utegnili prestati i dalmatinsko višje sodišče, Dalmacija pa s Kranjsko vred priklopiti se tržaškemu prizivnemu sodu, boji se „N. L.“, da bi bilo še manjše upanje na uvajanje hrvaščine v sodne urade. Za nas bi bila v narodnem obziru taka naredba menda precej vse jedno; česa nam je z Gradca pričakovati, to vémo — prememba nam more le koristiti, slabše ne bo.

— (Realnega gimnazija v Sarajevu) prvi razred se ima odpreti dne 3. novembra 1879. „Bosansko-Hercegovske Novine“ prinašajo dotično „naredbo“ zemeljske vlade za imenovanje deželi, v kateri se označuje zadača novemu učilišču, ter se naznanja, da bode ta javni gimnazij imel 4 razrede. Vzdržavala ga bode vlada. Učevni jezik je bosenski in sicer z latinskimi črkami. Predmeti, v katerih se bode poučevalo, so: a) religija za vse 4 različne vere, b) zemeljski jezik, c) nemški jezik, d) zemljepis in povestnica, e) matematika, f) naravoslovne znanosti, g) prostoročno risanje, h) telovadba, i) turški, arabski in perzijski jezik (neobligatno). Razen teh predmetov, učili se bodo dijaci, ako bodo roditelji to zahtevali, počenši s prvim razredom latinščine, in od 3. razr. dalje grščine in francoščine ter petja. Ravnatelja imenuje na predlog zemeljske vlade ministerstvo, a učitelje zemeljska vlada na trojni predlog ravnateljev. Plača ravnatelju s priklopi je 2100; štirje učitelji, katerim je dokazati, da so avstro-ogerski državljani in da so pred komisijo v našem

Izdatelj in urednik Makso Armic.

cesarstvu napravili izpit za srednje šole, dobivali bodo plače stanovine in doklade po 1500 gld. Šola se pričinja na sarajevskem realnem gimnaziju z dnem 1. oktobra vsakega leta, a končuje v dan 31. julija. Razen petkov, nedelj in praznikov trajajo počitnice vsako leto po dva meseca. Na konci vsakega leta se imajo dijaci podvreči izpitu. Šolnina je določena po 8 gld. na leto. Sinove siromašnih roditeljev, kateri se posebno odlikujó s svojim vedenjem in marljivostjo, oprasča na predlog ravnateljev od plačanja šolnine zemeljska vlada.

Razne vesti.

* (Kip „Francoske Republike“), kateri je bil uže l. 1848. iz belega marmelja izdelan, bodo prihodnje dni postavili v Parizu na trgu pred Mazarinovo palačo. Alegorična podoba, visoka dva metra in pol, je starinski opravljená ter ima na glavi diadem, v katerem se blesté zlate udolbene črke „République Française“. V desnej roci drži povesen meč, njej na levi je postavljen trikotnik, znamenje enakosti. Spomenik bode stal popolnem na prostem, ter bodo okolo njega namesto železnega omrežja postavljene stari klopi.

* (Dobrodelen bal.) V Carigradu je bil pred nekaterimi dnevi javen ples, katerega čisti dohodki naj bi vladi pripomogli, da od ljudij pokupi nekoliko papirnatih novcev, ki jih je uže preobilo v prometu!

* (Neprijetno iznenadejanje.) Židovsk „rabi“ (duhovnik) v Mogilevu je v sinagogi opravljal svoje montve in praznoval takó imenovane „dolge dni“. Ko je še pozno v noč močil v cerkvi, prikradli so se mu brezbožni tatjé v stanovanje in mu pobrali 40.733 rubljev v gotovini, ter mnogo dragocenosti. Po-božni mož je, prišedši domov, ves zavzet našel na mizi list, na katerem je bilo pisano: „Hvala-ležna potrjujemo, da smo resnično prejeli vsoto 40.733 rubljev in 62 kopejk, reksi štiridesettisoč sedemsto trintrideset rubljev in 62 kopejk.“

Smrti v Ljubljani.

6. oktobra: Ahacij Lazar, kupčevalec z zeljem, 76 let, na rimske cesti št. 16, za slabostjo.

7. oktobra: Pavel Ferjan, ključničarjev sin, 3 mes., v Florijanskih ulicah št. 32, za črevesnim katarom. — Pávlica Noll, kleparjeva hči, 3 leta 9 mes., v streliških ulicah št. 3, za božjastjo. — Ana Grič, hči posestnika panorame, 2 mes., na cesarja Jožefa trgu št. 3, za sušico.

8. oktobra: Ana Bergant, hči dekle, 8 dnij, v ulicah na grad št. 7, za zlaténico.

V deželnej bólnici: 5. oktobra: Antonij Tonija, sin gostačev, 1 leto, za božjastjo.

6. oktobra: Katra Gorše, 60 let, kajzarja žena, za spridenjem droba. — Miha Rubelj, hlapec, 28 let, za septicaemijo.

Tuji.

8. oktobra:

Pri Slovci: Schmidt iz Dunaja. — Kankal iz Grada. — Neuherr iz Dunaja.
Pri Maici: Mayer iz Dunaja.
Pri avstrijskem cesarji: Avčič iz Trbovlja. — Leuc iz Dola.
Pri bavarskem dvoru: Vatovec iz Materije. — Ozbon iz Trsta. — Petrič iz Notranjskega. — Kralič iz Celovca. — Matko iz Reichenberga. — Kurzthaler iz Tirolskega.

Dunajska borza 9. oktobra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	67	gld.	95	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	69	"	30	"
Zlata renta . . .	80	"	65	"
1860 drž. posojilo . . .	125	"	75	"
Akcije narodne banke . . .	835	"	—	"
Kreditne akcije . . .	264	"	30	"
London . . .	117	"	05	"
Srebro . . .	—	"	—	"
Napol. . .	9	"	31 1/2	"
C. kr. cekini . . .	5	"	57	"
Državne marke . . .	57	"	75	"

Odhajaje iz priljubljenega mi Starega trga, kličem vsem prijateljem in znancom, osobito pa gospodom udom „Ložke čitalnice“ srčni:

„Z Bogom!“ „Živeli!“

V Starem trgu, dne 10. oktobra 1879.

(479)

Miško Bregar.

Štev. 6283.

(471—2)

Razpis sekundarske službe.

V deželnej bólnici v Ljubljani je izpraznjena služba sekundarija z letnim adjutom 400 gold. ter se prostim stanovanjem, kurjavo in svečavo.

Prositelji za to službo naj svoje prošnje z dokazili o zdravniškem doktoratu, oziroma o zdravniških študijah ali o dosedanjih službah, in o zmožnosti nemškega in slovenskega ali katerega drugega slovanskega jezika

v 14 dneh

po prvem razglasu tega razpisa uложé pri vodstvu deželne bólnice v Ljubljani.

Od deželnega odbora kranjskega.

V Ljubljani, dne 4. oktobra 1879.

Umetne zobé in zobovja z zračnim pritiskom

najboljše konstrukcije, vdevije se brez bolečin.

Zobne operacije

izvršuje z narkozo gaza za smejanje

zobozdravnik A. Paichel,

poleg Hradskega mostu, 1. nadstropje.

Njegovo esenco usne vode se dobiva razen v zdravilskem lokalu tudi pri gg. lekarjih Mayer in Svoboda in pri g. Karinger-jl. (472—2)

Deseti redni občni zbor kranjskega industrijalnega društva v Ljubljani

30. oktobra 1879 ob 4. uri popóldne v direkcijem uradu družbe.

Dnevni red:

- Poročilo o uspehih minolega upravnega leta 1878/79.
- Poročilo revizijskega odseka.

Gospodje akcionari, ki hočejo glasovati, prosijo se v smislu § 10 statuta, naj uложijo svoje akcije do 28. oktobra v društveni blagajnici, ter naj vzemó tam tudi legitimacijske karte.

(476—1)

Prvosednik upravnega sveta.

Lastnika in tisk „Narodne tiskarne“.